

TANTÁRGYLEÍRÁS

Szakmai program:

a) A festészet kurzus célja

- a hallgató megismertetése a képzőművészet legfőbb tulajdonságával, az anyag és a gondolat, illetve a kreáció és az elképzelés együtthatásával. A gyakorlat szabadságának lényege az önállóságot nem igénylő rutinnak és típusnak az elkerülése az egyedi érzékenység felismerésével.
- a rajz tudásának, mint a képzőművészet mindenkor gyakorlati alapjának és a festészetnek, mint minden képalkotás alapjának elsajátítása.

b) A festészet kurzus feladata

- megmutatni azt a művészet történetében gyökerező ténytet, hogy a művészi képalkotás alapelvei a rajzi és festészeti ismeretekkel határozhatók meg
- a festészet történeti, technikai és általában az alkotói ismeretein keresztül, olyan gyakorlati és fogalmi tudás átadása, amely minden képfajtát vissza tud vezetni azok alapelemeire és ezen keresztül alkalmas egy képtipológiai rendszerezésre, ami a kép immanens sajátosságaitól, a képi metaforán, a szimbólumokon, a képi narráción és a megjelenítésen át, a festői látásig és a csak a képzőművészetre jellemző látás tulajdonságainak felismeréséig és alkalmazásának képességéig terjed.
- a hallgatónak alkotó tevékenységet, a festészet műfajának gyakorlatát, szakmai szuverenitást, a képfajták művészi alkalmazásának megértését kell elsajátítania tanulmányai során.

Tematika félévekre lebontva

a) Általános szempontok

Az európai festészet folytonossága a festészet alkotóelemeinek a látott világgal, sőt az egyetemes világgal történt egybevetésekor tűnik elő. A festmények alkotóelemeinek a valóságra vonatkoztatása során az értelem mélyebbre hatol, mint gondolnánk.

A folyamatosság az egybevetés állandóságában rejlik és a világnak a festőn keresztül a festészetre gyakorolt visszahatásából eredő kölcsönösség tartja fenn.

Az európai festészet kifejezőeszközei a festészet alkotóelemeinek a világra vonatkozó értelmében nyilvánul meg.

A konkrét feladatok változatosságának, sorrendjük felcserélhetőségének, illetve az egyéni, személyes hallgatói érdeklődés elmélyültségének tiszteletben tartása

b)

I. félév

Szakralitás, transzcendencia és anyag

Alapfogalmak tisztázása.

A rajzi megfigyelés megerősítése a már tanult elemek újraértelmezésével. A képalkotók: sötét és világos, tónus és vonal, imitáció és eszme (idea[gör]-forma[lat]), a rajzolt nyom és a látvány kapcsolata. Áttetszőség, tükröződés, reflex. A kontúrt nem alakító látvány vonalrajza tonalitás nélkül és ennek inverze. A képhordozó mérete és az életnagyság kritériuma. Harmonikus terjedelem a képhordozón. A

forma belső szerkezetének sejtetése a felület rajzolata alatt (a nem látható formaalkotó rajza és törlés nélküli fölültónusozása). A képen és a látványban lévő elkülöníthetők határainak hovatarozása. A kontúr és a vonal típusainak imitatív és/vagy ábrázoló lehetőségei. A látványban rejlő rajzi készség. A látvány utáni rajz. A nem reneszánsz perspektíva. A színes ceruza és egyéb színes stiftok. Színes papírkollázsok. Kompozíció, nézőpont, a fényforrások iránya. A fényváltozások, a látvány és az azt megörökítő képelemek és az alkotó állandó változásának tartós felismerése.

Lehetséges témák: tojások, csendélet, saját kézfej, saját lábfej, élő növények ...

A képhordozó anyaga (papír, vászon, fa ...), színe, felületi minősége. A képhordozó viszonya az alaphoz (ha van) és a festékhez – matéria és világosság. Az alap világossága, faktúrája, színe, rétegzettség, felületi minősége A festendő felület, mint abszolútum és mint fundamentum. A festmény, mint tárgy anyaga, a szimbolikus és a csupasz matéria (víz, tojás, olaj, viasz ...). A pigment-szemcsék és az oldat. A festői anyag átalakulásai. A matéria, mint hordozó. A formázott vászon. A keret (előszőr). Vizes bázisú monokróm és minimalista és színmező tanulmányok (később használatba is vett rajz illetve festményalapok).

Lehetséges témák: a témanélküliség értelmetlensége, illetve a jelentéskioltság fogalma.

II. félév.

Anyag és fény

Bevezető gyakorlatok a festői színkeverés elsajátításához. Olajfestészeti alapgyakorlatok (színkeverés, minimum színskála, krapplakk sötét - kadmuim világos - sötét ultramarin). Tónusátmenet, faktúra, a festői színkeverés. Vékony és vastag anyag (lazúr, lazúr alap. Fedő fölülfestés, lazúr fölülfestés. Analitikus festői gyakorlatok: az informel és a „kemény él” illetve a jelentéskioltott képi struktúrák, foltfestészeti nyomok (drip), minták (pattern), indulatok, stupfolás, dekalkománia, frottage, grottage – és mindezek, mint fölülfestésre váró alapok, illetve, mint képalkotó elemek – jelentéstudajdonítási kísérletek. A szín anyagi és szellemi vonatkozásai. A szín, mint abszolút képhordozó. A háromságtan és a szín (fény, színtest).

A megörökítés fogalma és tapasztalata.

Látvány utáni, tonanizált, nem figurális rajz elsőfestése, lazúr és sűrű felülfestés.

Kontúrmentes rajz fixálása és fedőfestése, bővített színskálával a felület homogenitásának fokozatos felbontásával (középtónusú színátlagolt alap). Az ecsetnyom, mint festék, és mint látványrészlet.

Önálló rajzi feladat, a „nincs olyan látvány, amit ne lehetne lerajzolni” ösztönzésével.

Szimbolikus és nem szimbolikus tárgyak. A kép és a szimbólum, a kereszt (forma) és a keresztből eredeztethető következmények ábrázolása. A hiperbolikus tér (Bólyai-geometria). A mozaik, mint világnézet. A figurális ornamentika absztrakciói.

A metaforikus, nem képtipológiai és a festői szempontok különbsége és esetleges egybeesésük revelációja. Az ábrázolás során az egyéni, sajátos, szuggesztív kifejezés lehetősége a látvány utáni hűség akadályainak megértésével. A kifejezéstelen festés értelmetlensége. A kép egysége és egészének kiterjedése. A látvány környezete és a kép környezete. Meddig terjed a kép és a látvány tere? Természeti minták trompe l'oeil-jei.

III. félév

Az ember, mint Istenkép.

Látvány utáni festészet a fotográfia, vagy a digitális képalkotás elemeinek felhasználásával. Az eddigi festői gyakorlottság önismeretével szabadon választott saját vagy talált embert ábrázoló fotográfia vagy

print nem vetített másolása. A fotó eredeti méretétől eltérő, általában nagyított másolásának egyetlen kritériuma a minél pontosabb hasonlóság, úgy színben, mint felületben és részletgazdagságban. A feladat konkrétságából és nehézségeiből eredő relatív hibák értéke az egyéni kifejezés lehetőségeinek felismerését nyújtja. Az ecsetnyom nélküli festés nehézsége és értelme. (A megfigyelés módszertana a reneszánsz perspektívától [centrális leképezés] a camera obscurán át az optikai lencsékig.) Saját, fekete-fehér fotó készítése szélsőséges fényviszonyokban, majd annak rajzolása, egyszerre a látvány, a fotó és a készülő rajz egybevetésével. Sötét, akár éjszakai (és így emlékezet alapján készített) látvány vagy konkrét fényforrás (nap, lámpa, gyertya, tűz stb.) szintanulmánya (lehetőleg figura jelenlétével). Állatábrázolás, állatanatómia: szamár, ló, bika, oroszlán, sas, madárszárnyak, madarak, kígyó (mintatanulmányok hullókról) ...

A fotografált kép és a tükörkép különbsége. A tükör. A látás, a látvány csodája és a szem érzékszervén keresztül észlelt személyessége. A látvány utáni személyesség és megjelenítési lehetőségeinek keresése a technikai képek relatív objektivitásával szemben.

Az emberi arc és az emberi test ábrázolása festői eszközökkel. A portré. Proszópon és hüposztaszisz. A Fayum portrék és a sínai Szt. Katalin monostor képei és stílusjegyeik másolása viasszal. Önarckép enyvezett (levkasz) fatáblán. Saját fej (gipsz)öntvény vékonyalapozott olaj fölülfestése. Ellenkező nemű, közel hasonló korú portré modell után tojástemperával, fatáblára kasírozott vásznon. Gyerekportré (és családtag, hozzátartozó) Karakter – lenyomat. Az idol és az ikon különbsége. Offer. Egyedi és általános a képen. Az önkifejezés készsége az önarckép, a családtagok és a barátok megjelenítésekor. A személyesség, a személyes érintettség és az univerzális vagy általános viszonya a képen. Közvetlen és fiktív témák különbsége és átfedése. Örök az egyediben. Önreprezentáció a képen. A test, az anyag, a kép és a festmény viszonya. Önálló feladatként önakt, vagy önakt részlet festése, utólagos korrektúrával.

IV. félév

Corpus.

Az előző félév folytatása. A test ábrázolása. Férfi és női aktok. Lehetőség szerint más embertípusok (keleti, fekete) portréi, egészalakjai.

(A képkalkuláció elemek - rajzolt, festett, fotografált nagyított, fotografált negatív, fotografált dia, digitális álló, digitális mozgóból vágott álló, videóból vágott álló, filmből vágott álló, televíziós monitoron álló, digitális monitoron álló, szkennelt, fénymásolt, elektronikusan nyomtatott, offset nyomtatott stb. - felhasználása a papír felületébe ragadt rajzszéntől a pixelig.)

V. – VI. félév

Tipológia. Történetiség. Stílusgyakorlatok...

Isten Anyja a tipológiában. A történelmi Mária ábrázolások és az ún. önálló Mária kultusz ábrázolásai. A megváltás tipológiája. A trinitas ikonográfiája.

Az ikonográfiába rejtett ikonológiai jelentés. A nem festett képzőművészet festői esztétikája. A nem csak ötletszerű assemblage. Különböző tárgyak, képek, festett felületek egymásra hatása képi szerepben (a falon). Szavak, konceptusok, fotók, jelentésteli tárgyak, printek képi installálása. Kollázs, montázs, fényes és matt felületek. A kivitelezés minőségének jelentősége. Kézi és technikai kivitelezés. A fotó, a reprodukció és az eredeti tárgy vagy kép problémája. A kor szellemének és a jelentésnélküliségként is korszerűnek, a nem műtárgyi szerepű mediális kommunikáció képi kifejezőeszközeinek a különbsége. Ezek megjelenítése, a festészet műfaján belül. Önálló feladatként a saját életből vett dokumentáció festői környezetbe helyezett megjelenítése.

VII. félév

A képközpontú elemek szemléletének módjai és a narratív festészet.

A festői szemlélet a festői műfaján belül. A nem történeti par excellence festészet. Állandó a festőiben. A látvány utáni nem figurális képi narráció, a figurális narráció kézenfekvő típusaihoz viszonyítva. A fenti műfaji sokféleség koherenciájának és a saját mű koherenciájának lehetőségei. A sokféleség dicsérete és a monómánia emblematikussága. A művek kombinatorikája. Ószövetségi jelenetek.

VIII. félév

A látvány utáni festészet ontológiai státusza napjainkban.

Posztkonceptualitás a festészetben. A festői szemléletek jelentősége más műfajokban. A kép rétegzettségének elve. A nem látvány utáni festészet. A középkori ábrázolások a jelenben. Adaptációk, konkrét témák, többalakos kompozíciók, lehetőleg murális feladatok.

IX. félév

Személyes program.

Legkésőbb ekkorra személyes program elindítása a hallgató kezdeményező részvételével. Az életmű fogalma, inkoherencia és kényszerpályák. A modern és a posztmodern szemlélet különbsége. Az európai (nyugati) művészettörténet időbeli és térbeli globalitásához kapcsolódó alkotói viszony létrejöttének elősegítése. A diplomamunka környezete, lehetséges előzményei. A kiállítás, mint műfaj.

X. félév

Diplomamunka.

Jelentősége, súlya, nagyszabású komplexitása a tanulmányi rendtől függetlenül is.

Kötelező és ajánlott irodalom, illetve egyéb forrás:

A képzőművészet gyakorlatának kézikönyvei.

Pécs és a lakóhely múzeumainak és időszaki kiállításainak anyaga.

A kar hallgatóinak munkái.

Minden egyéb az egyéni munkát kiegészítő elméleti és dokumentumforrás.

dr. Hegyi Csaba
festőművész
adjunktus

Készült:

1996-2001-2010

Kelt:

Pécs, 2010. március, 23.